
Inovativni eklekticism mesta

Author(s): Siniša TOMIĆ

Source: *Urbani Izziv*, No. 14, INOVATIVNO MESTO (november 1990), pp. 29-30

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/44179949>

Accessed: 13-09-2018 10:29 UTC

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

This article is licensed under a Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

JSTOR

Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

Siniša TOMIĆ

Inovativni eklekticizem mesta

Resnična in grenka je trditev, da je sodobno mesto postalo glavni in osnovni problem tega sveta, kajti neizpodbitno je dejstvo, da mesto, v katerem se odvija življenje sodobne civilizacije, ustreza stanju te civilizacije (nezajezena in nekontrolirana rast, socialni poskusi v zvezi z urbanim okoljem, mnogoštevilni in tako rekoč nerešljivi komunalni problemi, neučinkovitost mestnih služb ter neučinkovitost planerskih služb in podobno).

Če pa se ozremo v preteklost, tja do prvih civilizacij Sumerije, Egipta, Babilona, lahko ugotovimo, da je mesto kot geografski in socialni pojav vedno predstavljal materialni okvir vsake od teh civilizacij in nikakor ni bilo samo mehanični produkt brez globljega filozofskega smisla vprašanja obstoja samega. Ob primeru teh civilizacij je izgradnja novega mesta ali razvoj ob inovativni zgodovinski koristi pomenil začetek ali razcvet civilizacije in obratno - uničenje je pomenilo začasno, pogosto pa dokončno entropijo.

Današnji urbanizem, kakor tudi vse večpomenske planerske in ubane akcije, ki jih izvajajo, je proizvod racionalne filozofije in duha in kot tak neizogibno "boleha" za perfekcionizmom. Le-ta teži, da z ne vedno inovativnimi planerskimi postopki premaga ali prodre v skoraj vse pore življenja ter končno vzpostavi nekakšen racionalni red, ki pa pogosto prikrajša osnovno intimnost in individualnost prostoru, v katerem vsakodnevno biva človek ali določena skupnost. Iz istega razloga se vsak poskus negovanja spontanosti izpostavlja uničujočemu delovanju "višjih" sil, katerih se danes še ne da odpraviti, vendar pa jih je mogoče pogojno neutralizirati.

Skozi zgodovino vladajočim in do kanona pripeljanim trendom so se upirali seveda samoindividualisti ter poskušali posredovati svoje videnje na urbano skozi inovacijsko utopič-

ne modele, ki pa so bolj ali manj sestavni deli naše urbane slike.

Spomnimo se navdušenja nad skupino Archigram in tehnicističnega radikalizma, ki ga je v norih 60. letih promoviral Peter Cook s sodelavci, ali pa na Pavla Sorelija in njegovo Arlokogijo*, torej mest, ki so jih inovativno prilagajali morfologiji tal, na katerih so nastajala, uporabljali pa so najbolj fantastične geometrijske in organske oblike, pa tudi na prizadevanje japonskih arhitektov Tangeja, Maekawa in Sakakura. Nikakor ne smemo obiti zamisli arhitekta Vjenčeslava Richterja, ki je s svojim Sinturbanizmom najavil urbane scene, videne tudi na filmskem platnu**.

Vendar vsi ti predlogi, vsa ta mogočna ustvarjalna energija ni do konca dosegla želenih ciljev, kajti zasičenje z visoko tehnologijo in tudi spoznanje, da le-ta nima odgovorov na vse probleme, je privedlo do pojava močnih retrogardnih občutkov na vseh področjih človekovega delovanja in neizpodbitno na področju arhitekture in urbanizma. Razlogov za takšno spoznanje ne moremo iskati samo v estetiki moderne arhitekture (modernem gibanju), čeprav to pogosto delamo. Zgraženje nad modernim v času postmoderne ni naš cilj, ker ne želimo zaiti v šablonske omejenosti in dogmatizem, značilen za pionirsko obdobje moderne, ko je nedvoumni inovativni heroizem negiral eklektične manire in jih najpogosteje obdolževal banalnosti, laži in najbolj navadne zgodovinske repetitije, ob tem pa pozabil, da je sam eklekticizem kot pojav (v sociološkem, tehnološkem in estetskem smislu) prav tako proizvod modernosti.

Ali je sedanji trenutek v urbanem in estetsko-arhitektonskem smislu zares tako primeren za večmo temo in dilemo staro-novo, kakor nam poskušajo dokazati svetovno znani teoretiki in kritiki arhitekture? Na

nekakšen način se tudi Portogezijevi izjavi: "Arhitektura - to je zgodovina arhitekture" lahko pripiše zveza z gibanjem postmodernizma oziroma z na novo prebujeno potrebo po resemantizaciji arhitektonske in urbanistične dediščine. Želja, da se v repertoar današnjega urbanizma in arhitekture ponovno uvrstijo zgodovinske estetične forme, jih sooči s celoto pozitivnih dosežkov in tako omogoči novo kreativno sintezo, je samo odraz prizadevanj, ki se bolj ali manj zavestno ciklično ponavljajo skozi celotno zgodovino mest do danes.

Namera novejših gibanj, da dose-danjo semantično reduciranost več-plastno obogatijo (simbolično, metaforično, komunikacijsko ali pa zgodovinsko), se izkazuje kot svojevrstno eklektično načelo, ki lahko pomeni, če se nekritično uporablja, oblikovno degradacijo ali, nasprotno, tudi novo komunikološko vrednoto. Istočasno strinjanje z razmišljanjem, da "vsaka generacija mora reinterpretirati definicije starih simbolov, ki jih je dobila od prejšnjih oziroma mora reformulirati koncepte s termini svojega časa ..."****, ni težavno, če imamo razvite kriterije za vzpostavljanje estetskih, semantičnih in zgovinskih analiz.

Iz tega razloga ojačana simboličnost v slovarju urbanistov in arhitektov ne preseneča, če je "reakcija na tisto dolgo obdobje, ko je simbol bil prepovedan kot izraz ornamentacije oziroma samega historicizma..."****. Simboli so kar naenkrat povzročili nastajanje novih smeri v oblikovanju, in na ta način so pričeli potencirati občutenje za mesto, čas in podedovano kulturo, kar v planiranju mest dolgo časa ni bilo prisotno.

Osamosvajanje od trdnih, pogosto dogmatsko razumljenih kanonov je privedlo do pluralizma, ki pa je prinesel novo kvaliteto razvoju mest, čeprav zaradi kratke časovne razdalje še ne zadostno in ne kritično ocenjenega. Ta nova kvaliteta bi po nekaterih cikličnih zakonitostih morala v daljšem obdobju ustvariti

nekakšno višjo in kvalitetnejšo obliko Europolisa - Goudappela ali Ecumenopolisa - Doxiadisa, ki so, naj nam bo to všeč ali ne, tudi ob abstrakciji tisočletne tradicije mesto - graditeljstva nujen kalkulativen element v bližnji prihodnosti. Ta zagotovljena utopija, ki nas še čaka, je samo svojevrstni "curriculum vitae" mesta v zgodovini, ki se ciklično in neprestano inovativno ponavlja.

*Neologizem "Arcology" je sestavljen iz besed arhitektura in ekologija.
** Gl. film "Blade Runner" (Ridley Scott, 1982).

*** Citat E. N. Bacon.

**** R. Venturi: Postmodernizem - Pravidna promjena, ČIP 1/82

Siniša Tomić, dipl. inž. arh., Slavonski Brod,

Prevod: Ivan Stanič, dipl. inž. arh.